

PEADIREKTOR

Otsus

Tallinn

25.11.2008 nr 5.1-5/08-046-L

OÜ Priioja 15.10.2007 taotluse alusel alanud haldusmenetluse lõpetamine

1. Haldusmenetluse alustamine

Konkurentsiamet alustas 15.10.2007 OÜ Priioja taotluse alusel haldusmenetlust. Taotluses väidetakse, et pikaajaliselt on toimunud võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine suuretevõtja AS Ottender & Valgmäe (edaspidi AS O&V) poolt Jõgeva linnas.

Avalduse esitaja väitel on AS O&V kaubamärkide Minsk-Atlant, Beko, Vestel, Daewoo, Polar esindaja ning suures osas vastavate kaubamärkide ainumaaletooja. Nimetatud ettevõtja on eelkõige eelpool nimetatud kaubamärkide osas pikaajaliselt oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitanud.

OÜ Priioja väitel ei tarni AS O&V OÜ-le Priioja enam teatud kaubamärke kandvaid tooteid (nt Vestel, Daewoo) või tarnib ainult kallimaid ja/või vähemmüüdavaid mudeleid (nt Minsk-Atlant, Beko). OÜ Priioja väitel hakkas AS O&V neid piiranguid kohaldama umbes kaks aastat tagasi kaubatellimuste esitamisel kaubamärkide Minsk-Atlant, Beko, Vestel, Daewoo ja Polar osas. AS-i O&V poolseks põhjenduseks oli, et OÜ Priioja ei pidanud kinni ettemääratud soovituslikest jaemüügi hindadest (OÜ Priioja müüs kaupu odavamalt).

OÜ Priioja väitis avalduses, et AS-ile O&V esitatud tellimuste põhjal on selgesti näha, et kallimaid tooteid on võimalik saada, kuid odavamaid ja enamnõutud tooteid OÜ-le Priioja ei tarnita. Neid tooteid saab Jõgeval müüa ainult kauplus Teletark. OÜ Priioja väitel on kauplus Teletark AS O&V ainuesinduskaupluseks Jõgeval. Üksikutel juhtudel on OÜ-l Priioja õnnestunud saada nõutavaid müügiartikleid müügiks Põltsamaa kaupluses. Jõgeva kauplusele on vastavate kaupade saatmisest keeldutud.

Avalduse esitaja palub Konkurentsiametil eeltoodu põhjal alustada haldusmenetlust seoses võimaliku konkurentsiseaduse rikkumisega ning võtta tarvitusele meetmed seaduse rikkumise lõpetamiseks.

2. Menetlusosalised

Taotluse esitaja:

OÜ Priioja

Asukoht: Pargi 2

48306 Jõgeva

Registrikood: 10270427

Tegevusala: kodukaupade ja olmeelektroonika jaemüük

Haldusakti adressaat:

AS Ottender & Valgmäe

Asukoht: Üksnurme 4

75501 Saku

Registrikood: 10036989

Tegevusala: kodumasinade hulgi- ja jaekaubandus, remont sh. garantiiremont

3. Faktilised asjaolud ja tõendid

3.1 OÜ Priioja seletused ja seisukohad

OÜ Priioja väljendas kahtlust ja palus Konkurentsiametil uurida, kas AS-i O&V tegevus vastab konkurentsiseaduse sätetele. Konkurentsiamet palus OÜ Priioja esitada avalduses esitatud väidete kinnituseks materjale, hinnakirju ja kehtivaid lepinguid. OÜ Priioja teabenõude vastusest selgus, et konkreetseid tõendusmaterjale soovituslikest hindadest mittekinnipidamise kohta ei olnud ettevõtjal võimalik esitada, sest vastav põhjendus esitati AS-i O&V poolt OÜ-le Priioja suuliselt.

OÜ Priioja omab kaupluseid Satera Kodutehnika Jõgeva linnas ning Põltsamaa linnas. OÜ Priioja lähtub oma kaupluste hinnakujundusel hulgimüüjate poolt väljastatud soovituslikest jaemüügihindadest, konkureerivate kaupluste müügihindadest ja müügisituatsioonist. OÜ-l Priioja puudub kehtiv kirjalik leping AS-ga O&V, viimane leping oli neil sõlmitud 2004. aasta kohta. OÜ Priioja väidab, et ettemääratud jaehindu ei kasuta ükski teine kodumasinaid tarniv hulgimüüja jaekauplustele. Hulgimüüjate poolt pakutavad hinnad on soovituslikud ja OÜ Priioja kohaldab soovituslikest hindadest nii kõrgemaid kui ka madalamaid müügihindu.

Avalduse esitaja väitel on kaubamärkide Minsk-Atlant, Beko, Vestel, Daewoo ja Polar maaletoojaks AS O&V. Eelpool nimetatud kaubamärgid on tarbija poolt enamõutud, kuna tegemist on odavate toodetega. OÜ Priioja hinnangul kujundab piiri odavamate ja kallimate kodumasinade vahel ostja. OÜ Priioja hinnangul on arvestades Jõgevamaal elanikkonna suhteliselt madalat ostuvõimet kõne all olevate kaubamärkide puhul enamõutud just odavad tooted. Haldusmenetluse käigus kogutud informatsioonist nähtub, et OÜ Priioja hinnangul on kodumasinad jagunenud odavateks ja kallimateks toodeteks ja OÜ Priioja kauplused on suuremal määral spetsialiseerunud odavate toodete müümisele, mis on nende hinnangul ka tarbija poolt enamõutud. Oletatava piiri odavamate ja kallimate toodete osas saab OÜ Priioja hinnangul tuua kaubamärgi VESTEL 3711, mille jaehinnaks on 1290.- krooni

(KODUMASINAD DETSEMBER 2007). Samade näitajatega teler PROVISION 1426T (Elmaks Hulgikaubanduse AS) jaehind on 1399.- krooni (reklaamleht TEHNIKATÄHT DETS. 2007). Sama VESTELI mudelit pakuti jaanuari 2008 reklaamilehes hinnaga 1199.- krooni, PROVISIONi hind oli aga endiselt 1399.- krooni. Võrdväärsete toodete korral sooviks OÜ Priioja juhataja ise ka osta 200.- krooni odavamad kaupa ja väidetavalt asendamine pole võimalik. Samade parameetrite puhul (sügavkülma- ja tavakülmkambri maht, energiatarbimine) on külmikute MINSK-ATLANT jaehind kuni 500.- krooni odavam kui samade näitajatega analoogidel (Snaige, Nord, Samsung jt.). Külmikule BEKO RCM 6050 jaehinnaga 2995.- krooni pole aga Eesti kodumasinaturul võrdväärset (pakutakse mahult väiksemaid ja samas kõrgema jaehinnaga).

OÜ-le Priioja tarnivad kaubamärke järgmised hulgimüüjad: Elmaks Hulgikaubandus AS tarnib kaubamärke: Sharp, Brandt, Bomann, JVC, Clatronic, Hitachi, Kenwood, Mastercook, Best, AEG, Premier, Romix, TrekStor, Mirai, Baumatic; Sandman Grupi AS tarnib kaubamärke: Panasonic, Philips, Samsung, LG, Sony, AEG, Electrolux, Hansa, Thompson, Hyundai, Indesit, Whirlpool, Esko, Galanz; Whirlpool Eesti AS tarnib kaubamärki Whirlpool; Kodala Hulgi OÜ tarnib kaubamärke Snaige, Nordy; Anava Eesti AS tarnib kaubamärke: AEG, Bosch, Elektrolux, Haier, Lodos; **AS O&V** tarnib kaubamärke: Minsk-Atlant, Beko, Vestel, Daewoo, Polar, Indesit; Rennerki Kodumasinad OÜ tarnib kaubamärke: Beko (ainult külmikud), Esko, LG, Panasonic, Galanz.

3.2 AS Ottender & Valgmäe selgitused ja seisukohad

Konkurentsiametis küsitleti 16.11.2007 AS O&V juhatajat hr Toomas Valgmäed. Hr Valgmäe sõnul ei oma AS O&V ühegi kaebaja poolt märgitud kaubamärgi osas ainumüügiõigust. Kaubamärgi Polar puhul on tegemist Whirlpooli tootega ja selle müüki korraldab Whirlpool Eesti OÜ. AS O&V toob maale kaubamärki Minsk-Atlant ja Beko. Kaubamärki Vestel nad maale ei too ja kaubamärki Daewoo ostetakse Leedust. Teisi kaubamärke toovad maale ka teised ettevõtjad. AS O&V juhataja sõnul on turg vaba ja maale võib kodumasinaid tuua kes soovib. Turustamise hinnad ei ole ettemääratud ja ettevõtjad määravad kõik hinnad ise.

AS O&V omab seitset „Kodumasinad“ nimelist kauplust üle Eesti: Tallinnas ja Tartus on kaks kauplust ning Pärnus, Narvas ja Rakveres on üks kauplus. Sealjuures ei oma AS O&V kauplust Teletark Jõgeval. Lisaks levitab AS O&V reklaamlehte Kodumasinad (edaspidi reklaamleht), milles osalevad kõik nimetatud kauplused. Ülejäänud reklaamlehes osalevad kauplused asuvad Jõhvis, Kohtla-Järvel, Kärddlas, Paldiskis, Jõgeval, Valgas, Viljandis, Võrus. Viimatinimetatud kauplused osalevad reklaamlehes sõltumatute ettevõtjatena.

Reklaamlehes saavad kauplused osaleda igakuiselt erinevalt, vastavalt kaupluse enda soovile. Kauplustel ei ole kohustust müüa kaupu reklaamlehes sisalduvate hindadega. Tegemist on soovituslike hindadega. AS O&V edastab igakuiselt kauplustele kampaaniapakumise ja kauplus ise otsustab, kas ta osaleb reklaamkampaanias või mitte. Reklaami eest tasuvad kauplused. Kui kauplus ühel kuul ei osale kampaanias,

siis pole probleemi, kui ta soovib järgmisel kuul osaleda. AS O&V on sõlminud ühesugused lepingud jaemüüjatega (lepingute koopiad edastati 05.12.2007). Reklaamlehes osalemiseks näitavad omapoolset soovi eelkõige kauplused ise. Oluliseks kriteeriumiks on kaupluse omapoolne huvi reklaami panustada ja seeläbi ka osaleda. Kauplused, mis osalevad reklaamis maksavad kulud ise kinni (kujundamine, trükkimine, levitamine). Tulenevalt sellest, et kauplused eelkõige ise tunnevad huvi reklaamis osalemise vastu, pole AS O&V OÜ-le Priioja pakkunud võimalust reklaamis osalemiseks.

AS O&V juhataja hinnangul on ühe tootja kaubamärgiga kodumasinad asendatavad teise tootja kaubamärgi toodetega - nimelt on igal tootjal olemas odavamad ja kallimad kaubamärgid. Erinevate tootjate kaubamärke kandvaid kodumasinaid on võimalik osta ka teiste hulgimüüjate käest. Suuremad kodumasinade maaletoojad on: Electrolux Eesti OÜ, Whirlpool Eesti AS, Sandman Grupi AS, Elmaks Hulgikaubandus AS, Leventa AS ja Kodala Hulgi OÜ.

3.3 Hulgimüüjate seisukohad

27.12.2007 ja 04.02.2008 saatis Konkurentsiamet teabenõuded hulgimüüjatele, eesmärgiga selgitada välja, millised hulgimüüjad turustavad Eestis kaubamärke Minsk-Atlant, Beko, Vestel, Daewoo ja Polar. Lisaks küsiti, kas nimetud kaubamärgid on asendatavad teiste kaubamärkidega ja millisesse hinnaklassi hulgimüüjate hinnangul kuuluvad eelpool nimetud kaubamärgid. Konkurentsiamet palus hulgimüüjatel ka hinnata oma turuosa suurust, kuid küsitletud hulgimüüjad ei osanud seda hinnata.

Konkurentsiamet, olles läbi vaadanud hulgimüüjate poole edastatud vastused, tuvastas, et kaebuses nimetatud kaubamärkide maaletoojaks on AS O&V, kuid ta ei oma ühegi kaubamärgi osas ainumüügi õigust, mida väitis OÜ Priioja oma avalduses. Teabenõuetele esitatud vastustest selgus, et eelpool nimetatud kaubamärkide puhul on tegemist madala/odava hinnaklassi toodetega. Hulgimüüjad leidsid, et üldjuhul kuulub iga tootja kaubamärgivalikusse väga erineva hinnaklassiga kaubamärke. Analoogsesse hinna ja kvaliteediklassi kuuluvad kas täielikult või osaliselt Haier, Candy, Boman, Video, Nordy, Denver, Hyundai, Aurum, Simfer, Lodos, Eiron, Nord, Thomson, Schaub, Lorenz, Hansa, Snaige, Samsung. Eelpool nimetatud kaubamärkide tarnijateks on Sandmani Grupi AS, Kodala Hulgi OÜ, Anava Eesti AS, Expert Estonia AS, Whirlpool Eesti AS. Hulgimüüjad olid seisukohal, et eelpool nimetud kaubamärgid on asendatavad teiste sama klassi kaubamärkide toodetega, seda nii hinna kui ka kvaliteedi poolest. Üks kodumasinade maaletooja võib importida nii odavaid kui kalleid tooteid. Kõik sõltub ettevõtte turustamise strateegiast.

Arvestades asjaolu, et hulgimüüjad ei esitanud Konkurentsiametile hinnanguid oma turuosa suuruse kohta, võrdles Konkurentsiamet avalikult kättesaadavaid andmeid hulgimüüjate käivete kohta. Tabelis on ära toodud need hulgimüüjad, kes olid nimetatud Konkurentsiametile esitatud teabenõude vastustes konkureerivateks kodumasinade hulgimüüjateks.

KODUMASINATE HULGIMÜÜJAD

Ettevõtja	Hulgimüük Eestis 2007 majandusaasta aruannete põhjal
Sandmani Grupi AS	1,2 miljard/kr = 57 %
Leventa AS	0,36 miljard/kr = 17 %
Elmaks Hulgikaubandus AS	0,233 miljard/kr = 11 %
Teneteam OÜ	0,092 miljard/kr = 4,4 %
Whirlpool Eesti AS	0,073 miljard/kr = 3,5 %
OÜ Wexl	0,064 miljard/kr = 3,4 %
Anava Eesti AS	0,047 miljard/kr = 2,2 %
Kodala HulgiOÜ	0,046 miljard/kr = 2,2 %
AS Ottender & Valgmäe	0,47 miljard/kr = 2,2 %
Expert Estonia AS	0,045 miljard/kr = 2,1 %
Rennerki Kodumasinad OÜ	0,039 miljard/kr = 1,9 %
Destein OÜ	0,020 miljard/kr = 1,0 %
Holland Tranding AS	0,008 miljard/kr = 0,4 %

Tabelist nähtub, et AS O&V on tagasihoidliku suuruse käibega kodumasinade hulgimüüja Eestis. Ülekaalukalt suurim ettevõtja on Sandman Grupi AS, kelle käive on AS-i O&V omast ligi 25 korda suurem.

4. Õiguslik hinnang

4.1 Kaubaturu määratlemine

KonKS § 3 lg 1 kohaselt kaubaturg on hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahendatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

OÜ Priioja kaebuses silmas peetud kaubaks on odavama hinnaklassiga kodumasinad. Sealjuures võib OÜ Priioja poolt kasutatud argumentatsiooni (näiteks väide, et odavama hinnaklassi telerite Vestel ja Provision hindade erinevuse tõttu ei ole need tarbija seisukohalt asendatavad) põhjal järeldada, et OÜ Priioja hinnangul võib ka odavam hinnaklass omakorda jaguneda eraldiseisvateks kaubaturgudeks. Konkurentsiamet leiab, et selliste üksikute näidete põhjal ei ole võimalik kaubaturgu määratleda, vaid lähtuda tuleb erinevaid kaubamärke kandvate toodete omavahelisest tegelikust konkurentsiolekorrast üldiselt. Kuigi mõningaid kaubamärke kandvat tooted ei pruugi alati üheselt jaguneda erinevatesse kategooriatesse, sealhulgas näiteks odavama- ja kallima hinnaklassi toodeteks, selgus hulgimüüjate poolt esitatud teabe põhjal, et eksisteerib siiski eraldiseisev odavamate kodumasinade kategooria. Hulgimüüjad leidsid, et sellesse kategooriasse kuuluvad kaubamärgid on asendatavad ja konkureerivad omavahel. Konkurentsiamet ei näe põhjust selles asjaolus kahelda ning leiab, et käesolevas asjas tähtsust omav tooteturg hõlmab minimaalselt odavama hinnaklassi kodumasinad. Nimetatud hinnaklassi kuuluvad lisaks AS-i O&V poolt turustatavatele kaubamärkidele Polar, Beko, Daewoo, Minsk-Atlant ja Vestel ka kas täielikult või osaliselt ettevõtjate Electrolux Eesti OÜ, Whirlpool Eesti AS, Sandman Grupi AS, Elmaks Hulgikaubandus AS, Leventa AS ja Kodala Hulgi OÜ poolt

turustatavad kaubamärgid Haier, Candy, Boman, Video, Nordy, Denver, Hyundai, Aurum, Simfer, Lodos, Eiron, Nord, Thomson, Schaub, Lorenz, Hansa, Snaige, Samsung. Seega on AS-il O&V vähemalt kuus konkurenti. Hulgimüüjate vastustest selgus ka, et kõigil kodumasinaid tootvatel ettevõtjatel on oma tootevalikus nii odavaid kui ka kallimaid tooteid ning vastavalt müüvad ka hulgimüüjad nii kallimaid kui ka odavamaid tooteid.

Arvestades alljärgnevas peatükis „turguvalitseva seisundi puudumine“ esitatud kaalutlusi leiab Konkurentsiamet, et antud juhul ei ole otstarbekas täiendavalt uurida, kas lisaks odavama hinnaklassi kodumasinatele kuulub asjakohasesse tooteturgu veel mingeid tooteid.

Arvestades, et hulgimüüjad tegutsevad kogu Eestis, on kaubaturu geograafiliseks ulatuseks Eesti.

4.2 Turguvalitseva seisundi puudumine

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

AS-i O&V hulgimüügi käive moodustab käesolevas haldusmenetluses vaadeldud hulgimüüjate käivetest 2,2 % (tabel on toodud peatükis 3.3). Selline osakaal viitab Konkurentsiameti hinnangul piisava kindlusega turguvalitseva seisundi puudumisele. Kuigi kogukäivete võrdlus ei pruugi kirjeldada täpselt turuosa suurust odavamate hinnaklassi kodumasinate osas, ei teki AS-i O&V madala osakaalu põhjal hulgimüüjate kogukäibest põhjendatud kahtlust, et AS O&V võiks omada odavama hinnaklassi kodumasinate osas turguvalitsevat seisundit. Nii võrd väikese turuosaga ettevõtjal puudub ilmselgelt võime käituda konkurentidest, varustajatest ja ostjatest arvestataval määral sõltumatult. Konkurentsiseaduse § 13 kohaselt eeldatakse turguvalitseva seisundi olemasolu alles alates 40%-lisest turuosast. AS-i O&V osakaal hulgimüüjate kogukäibest on rohkem kui 18 korda nimetatud piirmäärast väiksem. Konkurentsiamet arvestab siinkohal, et kõik hulgimüüjad müüvad nii odavamaid kui ka kallimaid kodumasinaid. Olukorras, kus puudub mõistlik kahtlus, et AS O&V võiks üldse omada turgu valitsevat seisundit, on põhjendamatu antud küsimuses menetlust jätkata. AS O&V ei oma ühelgi käesoleva haldusmenetluse seisukohalt tähtsust omaval kaubaturul ka muid tunnuseid, mis viitaksid turgu valitseva seisundi omamise võimalusele.

Vastavalt KonkS § 16 on keelatud ühe või mitme ettevõtja poolt turgu valitseva seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine kaubaturul.

Eeltoodust nähtub, et AS O&V ei oma turgu valitsevat seisundit, mistõttu talle ei rakendu KonkS § 16 sätestatud piirangud. Järelikult ei ole AS O&V

konkurentsiseadust rikkunud ja Konkurentsiamet jätab lahtiseks küsimuse, kuidas kohalduks KonkS § 16 antud olukorras kui hulгимüüjal oleks turgu valitsev seisund.

Lähtudes eelpool toodust ja juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 1

o t s u s t a n

lõpetada OÜ Priioja taotluse alusel alanud haldusmenetluse AS Ottender & Valgmäe suhtes seoses konkurentsiseaduse rikkumise tunnuste puudumisega AS Ottender & Valgmäe tegevuses.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teadasaamise päevast.

Märt Ots